

Posudek na práci Anežky Klimentové: Haruki Murakami: Afterdark –naratologická analýza

Posudek školitele: prof. PhDr. Tomáš Kubíček, Ph.D.

Bakalářská práce Anežky Klimentové, věnovaná románu Haruki Murakamiho – Afterdark, představuje typ velmi pozorné a neodbyhové analýzy, která je vedena důsledně soustředěným instrumentářem naratologických pojmů a analýzou vyprávěcích postupů. Je zřetelné, že studentka k tématu přistoupila motivována silným čtenářským zážitkem, který však svojí prací nejenom proměnila v racionální způsob pochopení strategií a narativních vzorců, které konstruují svět Murakamiho textu, ale s pomocí svého postupu odhalila další, na první čtení nezřetelné souvislosti Murakamiho vyprávění a tím povýšila první typ čtenářského zážitku ve vyšší typ zážitku literárního (v němž se neče jen příběh, ale pozoruje literatura při práci konstrukce estetického efektu).

Zmíněné vztahy, které Anežka Klimentová uvedla do hry (přesněji analýzy) jsou jednak mimotextové – zasazení Murakamiho románu do kontextu současné japonské kultury a společenského dění ukazuje na souvislosti, které evropský čtenář, neznalý japonské kultury jen stěží může rozpoznat, které však přesto ovlivňují chování hrdinů a i výstavbu fikčního světa či zápletky příběhu. Druhým typem vztahů, které se odhalují analýzou Anežky Klimentové, jsou vztahy uvnitř textu – narativní strategie, které ukazují, jak zřetelně má Murakamiho psaní nakročeno k mainstreamové literatuře, a současně, jak (v síti intertextových vztahů) konstruuje svoje čtenářské publikum znalé temných světů evropských románů existence.

Funkční analýza textu prokázala, kde leží čtenářská přitažlivost Murakamiho textu – jednak v oblasti tématu, které čerpá z hraničních prostorů lidské existence a vrací do hry konvoluty, z nichž vycházela existenciální literatura, jednak v oblasti narativních postupů: konstrukce vyprávění upomínající na poetiku *film noir*, a to jak na rovině prostoru (s až expresionistickými prvky), na rovině výstavby postav (charakteristických odcizeností i tajemností v kombinaci s necitelností, která je ovšem jen povrchní maskou emocionálního neklidu). (A samozřejmě pro evropské publikum vstupuje do hry i exotičnost kulturní zkušenosti či spíše nezkušenosti.) Murakami navíc, jak autorka práce ukazuje, dovedně snoubí narativní prvky tak, že vytváří zvláštní typ fikčního světa – hybridní fikční svět, který je ale jen možným a tušeným protějškem světa, v němž se hlavní hrdinové pohybují a jednají, a který zneklidňuje svou nejasnou přítomností a vnáší do jejich osudů jakési hororové fluoreskující světlo.

Za jednou narativní linií, která je rozehrána pro „většinového“ čtenáře, konstruuje Murakami druhý způsob čtení, v němž můžeme sledovat jeho hru náznaků, nedořečeností, kladení zneklidňujících a nezodpovězených otázek. Zatímco první linie je převážně závislá na příběhu, druhé se odlupuje z jednání hrdinů jako způsobů lidské reakce na odlidšťující se svět. Zde se setkáváme s otázkami, které tematizují motivy sebevraždy, násilí, komunikace, rodiny. Anežka Klimentová se přitom podařilo rozkrýt modely konstrukce těchto různých typů čtenářů a tím možná i čtenářskou nasycenost, která plodí Murakamiho úspěch.

Ačkoliv školitel není ztotožněn se závěrem práce, v němž Anežka Klimentová zařazuje dílo do roviny vysoké literatury (školitel se domnívá, že se zde projevuje silný vliv čtenářského uhranutí Murakamiho světem a estetická důvěra autorky), oceňuje autorčinu argumentaci a rozkrýtí principů, jimiž by Murakami chtěl zamířit do této roviny (a kterými sem zve i své čtenáře).

Ve svém celku představuje analýza Anežky Klimentové velmi solidně odvedenou práci a je připravena k obhajobě.

prof. PhDr. Tomáš Kubíček, Ph.D.